

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת תרומה

100% להקטנה...

גיליון מס' 35

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/פרשת תרומה

100% זהב טהור ...

בפרשת השבוע כתוב: "ועשית שניים כרובים זהב..."

הכרובים היו בדמות תינוק, והיו עשויים זהב טהור.

רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל למד מכאן שתי יסודות בחינוך:

1. תינוקות או ח"ו מלאכי חבלה? בידינו הדבר!

רש"י מפרש: "כרובים – דמות פרעוף תינוק להם".

ובפרשת בראשית, כשהתורה מתארת את גירושו של אדם הראשון מגן עדן,

כותבת התורה כך: "ויגרש את האדם, וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים

ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים".

ושם מפרש רש"י: "את הכרובים – מלאכי חבלה".

וצריך להבין: האם הכרובים הם דמות תינוק או מלאכי חבלה?

רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל תירץ את הסתירה והסביר כך:

הדבר תלוי בהורים.

אם יעניקו לילדיהם חום ואהבה, יחנכו אותם משעת לידתם לקיום התורה

והמצוות ויפקחו על התנהגותם שתהיה כראוי לילד יהודי – אזי יהיו

הכרובים דמויות תינוק המוכשרות לקבל את התורה.

אך אם חלילה יזניחו ההורים את חינוך ילדיהם, יתנו להם לנהוג כפי העולה

על רוחם, ולא יהיו מעורים בחייהם כנדרש, יכולים חלילה לצאת מהכרובים

האלו מלאכי חבלה.

משל עממי מספר על ילד שרצה לאתגר את המורה שלו... נטל הילד בכף ידו הקמוצה גולם של פרפר, ושאל את המורה: בכף ידי הסגורה מונח כעת גולם של פרפר, האם תדע, מורה יקר, אם הגולם חי או מת? חשב הילד לעצמו: "אם המורה יגיד שהוא חי, אמחץ את הגולם ואראה לו שהוא מת... ואם יאמר לי המורה שהגולם מת, אפתח את ידי ואראה לו שהגולם חי"...

ענה לו המורה: "הדבר תלוי בך, אם תקמוץ את ירך – ימות הגולם. אם תשאיר לו מספיק מקום בכף היד – יש לו סיכוי טוב לבקוע ולהפוך לפרפר"...

*

2. 100% זהב טהור! בלי פשרות...

כתוב במכילתא בסוף פרשת משפטים: "כל כלי השרת במשכן ובמקדש מותר היה לעשותם מכל מיני מתכות בזמן שלא היה זהב, אולם הכרובים שעל הארון היו צריכים תמיד להיעשות רק מזהב טהור ואסור לעשותם מכל מתכת אחרת".

שאל רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל: מה נשתנו הכרובים משאר הכלים? והסביר כך: הכרובים מסמלים על תינוקות של בית רבן כמו שפירש רש"י "כרובים דמות פרעוף תינוק להם", משום כך היה מקומם על ארון הלוחות, כדי ללמדנו שמוטלת עלינו חובה קדושה לחנך את הילדים שלנו לתורה ולחיי תורה, וכאשר מדובר בתפקיד קדוש זה – נפשם של תשב"ר, אי אפשר לצאת ידי חובה בקטנות, בפרוטות של כסף נחושת, אלא יש לרוממם ולגדלם ולהוציא מהם זהב טהור דווקא.

*

תובנה חינוכית נוספת שנלמדת מהכרובים:

שמירה על איכות הסביבה...

הכרובים היו במקום הכי קדוש – בקודש הקודשים.

וכך עלינו לנהוג עם ילדינו – לשמור עליהם שיגדלו במקום טהור וקדוש.

הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו' הלכה א') כותב: "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך

בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו.

לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד

ממעשיהם. ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא ילמוד

ממעשיהם. הוא ששלמה אומר: 'הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים

ירוע'."

ודרשו חז"ל (ילקוט משלי י"ג) על הפסוק "הולך את חכמים יחכם", משל למה

הדבר דומה? למי שנכנס לחנותו של בשם (מוכר בשמים) אף על פי שאינו

מוכר ולוקח כלל, יצא וריחו בריח בגדיו מבושמים.

"ורועה כסילים ירוע" – משל למי שנכנס לחנותו של בורסקי (מעבד עורות)

אפילו שאינו מוכר ולוקח כלל, יצא וריחו בריח בגדיו מלוכלכים כל היום..."

*

על גודל החיוב להתרחק בכל מיני ריחוק מחברים שאינם הגונים, דרש אחד

מהמפרשים את אותיות המילה "חבר", אשר יכולות להצטרף למספר

צירופים מעניינים – "חבר", "בחר", "חרב", "ברח".

וכך הוא מפרש: את החבר "בחר", שכן חבר שאינו טוב הרי הוא כ"חרב"

הנעוצה בליבו של האדם.

אולם מה יעשה האדם אם כבר נקלע לחברה שאינה חיובית? ובכן,

ההמלצה החד משמעית הינה: "ברח" והצל את נפשך...

ודבר מעניין כתב רבינו יוסף חיים זצ"ל (בן יהודע יומא ל"ח ע"א):

האותיות הסמוכות למילה "רשע" הן "שתף".

ללמדך, שהמתחבר לרשע הופך להיות שותפו.

*

מרן הגרי"ז זצ"ל פסק: מקום של השפעה רעה נקרא "מקום השמד",

אפילו במקרה של פיקוח נפש!

הגאון רבי משולם דוד סולוביצ'יק שליט"א בנו של מרן הגרי"ז זצ"ל סיפר:

אחר פרוץ מלחמת העולם השנייה, נמלטו רוב בני הישיבות וגדולי התורה

לוילנה. לרבנים ולראשי הישיבות הייתה אפשרות לקבל "סרטיפיקאט"

(אשרת עלייה) לנסוע לארץ ישראל, או לאמריקה.

היו כאלה שהחליטו לברוח לאמריקה, נימוקם היה, שאמריקה רחוקה

מהמלחמה, ואילו ארץ ישראל נמצאת בסכנה גדולה, שכן היטלר ימ"ש

הגיע כבר עד למצרים, וכן בעפון הארץ נמצאת סוריה, ואם כן איך אפשר

לנסוע לארץ ישראל במצב שכזה...

אולם מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, שהיה עם חלק מבניו בוילנה, לא הסכים

בשום אופן לנסוע לאמריקה, ורעה לנסוע רק לארץ ישראל.

הוא הסתמך על דברי הרמב"ם במאמר קידוש ה' (עמ' י"ח) וז"ל:

"והעצה שאני יועץ לנפשי, והדעת שאני רוצה בה לי ולאהובי ולכל מבקש

ממני עצה, שיוצא מאלה המקומות, וילך למקום שהוא יכול להעמיד דתו

ולקיים תורתו בלא אונס, ולא יפחד ויעזור ביתו ובניו וכל אשר לו, כי

דת ה' שהנחיל אותנו גדולה וחיובה קודם לכל המקרים הבזויים בעיני

המשכילים, שהם אינם עומדים, ויראת ה' היא שעומדת.

ולא עוד אלא אפילו היו שתי מדינות מישראל, אחת מהן יותר טובה

במעשיה ובמנהגותיה, ויותר מדקדקת ונכנעת למצוות מן האחרת, שחייב
ירא ה' לצאת מאותה שמעשיה אינם כל כך נכונים, לאותה מדינה טובה.
וכבר הזהירונו רבותינו ז"ל, אל ידור אדם במדינה שאין בה עשרה חסידים,
והביאו ראיה על זה מסדום דכתיב 'אולי ימצאון שם עשרה, ויאמר לא
אשחית בעבור העשרה'. וכל זה כשיהיו שתי מדינות ישראל, אבל אם היה
המקום מן הגויים, ישראל העומד שם על אחת כמה וכמה שהוא חייב לצאת
מאותו מקום וללכת למקום טוב. וישתדל לעשות, ואף על פי שמפיל עצמו
בסכנה, עד שינצל מן המקום הרע שאינו יכול להעמיד דתו כראוי וכו',
כשכופים אותו לעבור על אחת מן המצוות, אסור לעמוד באותו מקום, אלא
יצא ויניח כל אשר לו, וילך ביום ובלילה עד שימצא מקום שיהא יכול
להעמיד דתו, והעולם גדול ורחב". עד כאן לשון הרמב"ם.
ועל סמך דברי הרמב"ם האלו, החליט מרן הרב זצ"ל בשעתו, כשהיה
בוורשה בתחילת המלחמה, להישאר ביד הגרמנים, ולא לבוא לבריסק
שהייתה בידי הרוסים, מפני שאצל הרוסים זה "מקום שמד" ואילו אצל
הגרמנים הוא מקום של "סכנת נפשות", ואם כן עדיף להישאר במקום סכנה
מאשר לבא למקום שמד. ולכן גם עכשיו העדיף מרן הרב זצ"ל לנסוע לארץ
ישראל, למרות שהיה שם מקום סכנה, מפני שאמריקה, לעומת ארץ ישראל,
נחשבה למקום שמד (הרב שמעון יוסף מלר, עובדות והנהגות לבית בריסק, ח"א, עמ' כ"ז).

*

בידי ההורה האפשרות להיות אחראי, לכל הפחות בשלבי חייו המוקדמים
של הילד, לרשמים שישפיעו על נפש הילד.
מחקרים מוכיחים כי כבר בבטן אמו קשוב הילד לרשמים מסויימים מבחוגן,
והוא זוכר אותם לאחר לידתו, דוגמת מוזיקה אותה שמעה האם בעוד

העובר ברחמה, ולאחר לידתו כאשר הוא בוכה יש בכוחה של המוזיקה להרגיע אותו יותר מכל מוזיקה אחרת. נקודה זו יכולה לעורר מחשבות עמוקות בנוגע לאחריות הכבדה המוטלת על כל הורה, עוד בטרם היותו להורה. הורה שרוצה לעודד את צמיחתו הבריאה והרגועה של ילדו, בהחלט ינהג בתבונה אם לא יחשוף אותו לאווירה עכורה, לסביבה כועסת, לוויכוחים קולניים, בדיוק כפי שהיה נוהג לגבי ילד בוגר ומבין. כי בהחלט ישנה השפעה על הנפש הרכה של התינוק. סביבה רגועה, אווירה נעימה, בכוחם לתרום להתפתחותו הנפשית הבריאה של הילד.

האחריות כפולה ומכופלת כשמדובר בילד בוגר. אם בעודו רך לימים ולשנים, ישנה השפעה על נפשו, כתוצאה מרשמים סביבתיים, על אחת כמה וכמה, כאשר הוא גדל יותר, מוחו מתפתח והוא בשל יותר להבין ולקלוט, בוודאי שהאחריות היא גדולה לאין ערוך.

אנו כהורים צריכים לעשות הכל כדי שהילד יהיה נתון לסביבה שהשפעתה חיובית, ועלינו לנטרל מסביבת הילד כל נזק רוחני, כמו שאנחנו דואגים לסביבה בריאותית נקיה.

האדם אינו חי בוואקום, הסביבה משפיעה, וגוררת, ומי שמבקש להגן על עצמו ועל ילדיו, ימצא את הדרך להתגונן מפני אותם ההשפעות השליליות שהוא אינו חפץ בהם.

המשנה במסכת אבות מספרת על רבי יוסי בן קיסמא – מגדולי התנאים, שבאו להציע לו משרה מכובדת ומגורים במקום עשיר שתושביו יתמכו בו, יפרנסוהו בכבוד, וידאגו לכל צרכיו ביד רחבה. אולם רבי יוסי סירב נחרצות.

הוא לא התפתה להצעת מחיר גבוהה וסרב בכל תוקף לדור במקום

שאינו לרוחו. רבי יוסי, למרות דרגתו המופלאה ורמתו הרוחנית הגבוהה,
חשש מהשפעה של סביבה קלוקלת.
ואם התנא רבי יוסי חשש מהשפעה של חברה רעה, בוודאי שאנחנו צריכים
להיזהר ולהרחיק את עצמנו ואת ילדינו מחברה רעה .

*

תובנה נוספת שאפשר ללמוד מהכרובים:

כתוב בפסוק: "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה"...
אפשר לפרש כך: פריסת כנפיים מרמזת בדרך כלל על שחרור...
עלינו לדאוג שהילדים יהיו משוחררים מכבליו של היצר הרע,
שיהיו משוחררים ולא משועבדים להנאות ואושר רגעי.

*

כלב גדול ויפה יצא יום אחד לטייל לבדו. הוא השתחל מתחת לחזר בגדר
החוזה שבה התגורר, ניער את פרוותו המסורקת מהבוץ שדבק בה, ויצא
להכיר את הסביבה.

הוא שוטט בחוץ בלי כיוון ובלי מטרה, הוא רחרח בסקרנות והמשיך
להתרחק מהחוזה שלו עד שהגיע אל היער הגדול.

קולות היער הקסימו והפחידו אותו ביחד, הוא היה אחוז התפעלות
מהצבעים והריחות, הוא מעולם לא היה ביער לפני כן. אבל הקולות קצת
הפחידו אותו, הציפורים המצייצות, תנועת העלים והענפים, רחש הנחשים
וזוחלים אחרים מתחת לפני השטח, כל זה הפך אותו לעצבני, הוא נזכר
בחוזה השקטה שלו, בקולן הרגוע של הפרות והתרנגולות, והחליט לחזור
הביתה, למלונה שלו.

הוא הסתובב כדי לחזור, אבל אז הוא הבחין במישהו ממש דומה לו,

ארבע רגליים, זנב ארוך, פרצוף מחודד, פרווה קצרה ושעירה, ועיניים של כלב. אבל זה לא היה כלב, זה היה משהו קצת אחר, הוא היה יכול להבחין שהפרצוף קצת יותר מחודד משלו, השיניים חדות יותר, הגוף ארוך ורזה, וכפות הרגליים גדולות במיוחד. הוא החליט לברר את העניין...

"שלום, אני הכלב!" הציג את עצמו בפני שוכן היער.

"ואני זאב!" נהם השני נהימה קצרה וחשף את ניביו בחצי חיוך אימתני.

כנראה בן דוד, חשב הכלב לעצמו...

"היער שלך ממש מוצא חן בעיניי, אבל אולי כדאי שתבוא לבקר אצלי בחווה, יש מקום במלונה שלי לעוד מישהו, נצטופף ביחד, תאכל בקערה שלי, יהיה נחמד..."

הזאב היה סקרן לראות את החווה מבפנים, והסכים לעזוב את היער ולהתארח בביתו של בן הדוד שלו. "מה אוכלים אצלכם?" התעניין הכלב בחייו של בן הדוד החדש. הזאב נאנח עמוקות, "אוכלים ממה שמזדמן, ידידי, את רוב שעות היום אני מעביר בחיפוש מזון, ואם לומר את האמת, התוצאות לא מי יודע מה, הדבר הכי גדול שאכלתי לאחרונה היה ארנב בגודל בינוני. כבר חלפה כמעט שנה מאז שלעסתי זברה. לעערי יש תחרות גדולה על המזון ביער, והשיניים שלי כבר לא מה שהיו פעם, אני די הרבה מסתובב רעב". "אתה חייב לבוא אליי", התלהב הכלב, "לי יש אוכל בשפע. בעל הבית מגיש לי את האוכל על מגש יפה, ארבע פעמים ביום, יש לי אוכל מיוחד, אבל מדי פעם אני מקבל גם תרנגולת שמתה, חתיכות של פרה שמתה ברפת, ועוד כל מיני מטעמים, אתמול קיבלתי אפילו שאריות של אווז. מדהים אצלי, אתה חייב לבוא".

והזאב הגיע, הוא הזדחל יחד עם הכלב מתחת לפרצה בגדר, והלך אחריו

אל המלונה שלו. הוא היה בהלם כשראה את מלונת העץ הגדולה של הכלב. "אתה רוצה להגיד לי שבנו בשבילך בית פרטי? רק בשבילך?" "כן!", צהל הכלב, והרים את ראשו, "כל זה שלי!..."

כשהרים הכלב את ראשו הבחין הזאב פתאום בקולר גדול שהיה כרוך סביב צווארו של הכלב. "ומה זה ידידי? מה יש לך סביב הצוואר?..."

"שום דבר! שום דבר!" אמר הכלב והזמין את הזאב להיכנס.

אבל הזאב התעקש וביקש לדעת מה זה הדבר המגושם הזה סביב צווארו של המארח.

"תראה, זה באמת כלום, זה משהו קטן שבעל הבית שם לי, אתה יודע, בתמורה לכל מה שהוא נותן לי, התרנגולות, האווזים, הפרות, אז הוא קושר אותי בלילה למלונה, אבל זה באמת שום דבר, אני רק צריך לנבוח קצת כשמישהו מתקרב לחווה, אבל זה באמת שום דבר, תראה את הבית, תראה את האוכל".

בעודו מדבר רואה הכלב את הזאב מתחיל להתרחק לכיוון הגדר, תחילה לאט, ואחר כך יותר מהר, מזדחל מבעד לפרצה, ורק כשהגיע לצידו השני של הגדר אמר הזאב: "שלום לך, ידידי המסכן, אני מעדיף להיות רעב, אני מעדיף להיות בודד, בלי בית ובלי מקום, אני מוכן לשוטט יום ולילה אבל להיות חופשי, אינני רוצה שום קולר לצווארי, אינני רוצה להיות כבול לעולם. היה שלום ידידי המסכן, ובתאבון!..."

*

אפשר ליהנות בחיים ולקבל את הנאות החיים על מגש של כסף, אבל המחיר של זה הוא כבד, אדם הופך להיות קשור, הוא נהיה כבול להנאות, להרגלים, הוא עלול להפוך לעבד של היצר הרע.

שמור על החירות שלך, אל תמכור את הנשמה שלך תמורת נזיד עדשים,
אל תיתן לאף אחד לכבול את רוחך השואפת אל מרחבי האור והאמת.
"עבד ה' הוא לבדו חופשי", אומר רבי יהודה הלוי.
מי שמתנתק מכבליו המתוקים של היצר, מי שיודע להתגבר על התאוות
החולפות, על ההנאות המזדמנות, על שלל הפיתויים לרגע שהיצר מציע, מי
שמצליח לכוון את רוחו ונשמתו ולהמריא אל מרחבי האמת והטוהר, אל
עולמות הרוח הנשגבים, "הוא לבדו חופשי".

*

לסיים:

על הכרובים כתוב: "סוככים בכנפיהם על הכפורת".
בספר "צרור המור" ביאר כך: הכרובים, בעלי פרצוף התינוק, שנמצאים על
גבי הארון שבו מונחת התורה – מרמזים על התורה שלומדים תינוקות –
של בית רבן, שהיא מגינה על עם ישראל ושומרת עליו לבל יאונה לו רע.
"סוככים בכנפיהם" – כפי שאמרו חז"ל: "אין העולם מתקיים אלא בזכות
תינוקות של בית רבן, שנאמר 'מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשית אויב
ומתנקם'".

ומובא בספרים הקדושים רמז על הפסוק: "ולשון רכה תשבר גרם" (משלי
כ"ה, ט"ו), ראשי תיבות של "תשבר גרם": תינוקות של בית רבן גזירות רעות
מבטלים... וזהו "להשבית אויב ומתנקם".

כדי לבטל גזירות קשות ורעות, עלינו להגביר את התורה של תינוקות של
בית רבן.

שבת שלום!

השבוע העלון מוקדש:

להצלחת התורם וכל משפחתו ברוחניות וגשמיות.

לעילוי נשמת-

סבתי היקרה סוליקה בת סעדה ע"ה

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com